

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2025 ж. «05-08» шілде күніне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аймақтары бойынша жауын-шашындық генезисі
бар сел қаупінің күнделікті бюллетені №44**

(Бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2025 жылғы 04 шілде сағат 20:00-ден 08 шілде сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 04.07.2025 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай көшесі, 32
Астана қ., Мәңгілік ел,

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Алданбергенова А.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2025 жылғы «05-08» шілде

Қазақстан Республикасының аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

Облыстар	Сел қауіп бар аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар жамылғысы 4000 м-ге жуық және одан жоғары биіктіктерде сақталуда. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 4560 м биіктікте болды. Ауа температурасы өсті, орташа тәуліктік 1,1-1,9 °С, орташа түнгі 1,2-2,4 °С. Мұздықтардың еруі жалғасуда, өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 5 шілдеде күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр (0,0-0,9 мм), найзағай, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 6, 7, 8 шілде күндіз жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Күнгей Алатауы	Қар жамылғысы 4000 м-ге жуық және одан жоғары биіктіктерде сақталуда. Орташа тәуліктік ауа температурасы өзгеріссіз, орташа түнгі 2,9 °С өсті. Мұздықтардың еруі жалғасуда, өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 5 шілдеде күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр (0,0-0,9 мм), найзағай, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 6, 7, 8 шілде күндіз жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Теріскей Алатау	Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,7 °С өсті, орташа түнгі 0,8 °С төмендеді. Мұздықтардың еруі жалғасуда, өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 5 шілдеде күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр (0,0-0,9 мм), найзағай, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 6, 7, 8 шілде күндіз жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жетісу	Жетісу Алатауы	Қар жамылғысы 4000 м-ге жуық және одан жоғары биіктіктерде сақталуда. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,6-1,6 °С өсті, орташа түнгі температура солтүстік бөлігінде 0,3-0,9 °С төмендеді, батыс бөлігінде 1,3 °С өсті. Мұздықтардың еруі жалғасуда, өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 5 шілдеде күндіз өткінші жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 6, 7, 8 шілде күндіз жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Қар жамылғысы 4000 м-ге жуық және одан жоғары биіктіктерде сақталуда. Орташа тәуліктік ауа температурасы 2,0 °С өсті, орташа түнгі 1,5 °С төмендеді. Мұздықтардың еруі жалғасуда, өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 5, 6, 7 шілде жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 8 шілдеде күндіз жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Қар жамылғысы 4000 м-ге жуық және одан жоғары биіктіктерде сақталуда. Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,2 °С өсті, орташа түнгі 2,1 °С төмендеді. Мұздықтардың еруі жалғасуда, өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 5, 6, 7, 8 шілде жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,0 °С төмендеді, орташа түнгі дерлік өзгеріссіз қалды. 5 шілдеде жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 6 шілдеде жаңбыр (1-

		3 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 7 шілдеде түнде жаңбыр (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 8 шілдеде жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Ауа температурасы өсті, орташа тәуліктік 1,0 °С, орташа түнгі 3,1 °С. 5 шілдеде таңертең және күндіз кей жерлерде жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-17 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Тарбағатайда қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 6, 7, 8 шілде жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Ауа температурасы өсті, орташа тәуліктік 1,6 °С, орташа түнгі 1,3 °С. 5 шілдеде күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 6, 7, 8 шілде жаңбыр (1-14 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Қазақстандық Алтай	Ауа температурасы өсті, орташа тәуліктік 2,3-3,0 °С, орташа түнгі 2,4-2,6 °С. 5 шілдеде күндіз кей жерлерде жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-17 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Қазақстанның Алтай тауларында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 6, 7, 8 шілде жаңбыр (1-14 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Селдің қалыптасу ықтималдығы	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) және нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Сұйық жауын-шашынның өте қатты жауу ықтималдығы және ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның нақты жаууы (≥ 40 мм)	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Селдің қалыптасу жағдайлары жоқ	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2025 жылғы «05» шілдеге
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр (0,0-0,9 мм), найзағай, дауыл, шанды дауыл. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей уақытта екпіні 17-22 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 23-28 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 17-22 градус жылы.
Күнгей Алатау	Күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр (0,0-0,9 мм), найзағай, дауыл, шанды дауыл. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей уақыттарда екпіні 17-22 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, күндіз 24-29 градус жылы.
Теріскей Алатау	Күндіз кей жерлерде аздаған жаңбыр (0,0-0,9 мм), найзағай, дауыл, шанды дауыл. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей уақытта екпіні 17-22 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 24-29 градус жылы.
Жетісу Алатау	Күндіз өткінші жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 9-14, күндіз 21-26 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 19-24 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 16-21, күндіз 25-30 градус жылы.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 16-21, күндіз 25-30 градус жылы.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-шығыстан солтүстік-батысқа ауысатан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 25-30 градус жылы.
Өгем жотасы	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-шығыстан солтүстік-батысқа ауысатан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, күндіз 27-32 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Солтүстіктен, солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 20-25, күндіз 28-33 градус жылы.
Сауыр	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Оңтүстік-шығыстан, оңтүстіктен жел соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, кей жерлерде 10 градус жылы, күндіз қатты ыстық 30-35 градус, кей жерлерде 25 градус жылы.
Тарбағатай	Таңертең және күндіз кей жерлерде жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-17 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Оңтүстік-шығыстан соғатын жел солтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, таңертең және күндіз кей жерлерде 15-20, екпіні 23-28 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, кей жерлерде 23 градус жылы, күндіз қатты ыстық 31-36 градус, кей жерлерде өте қатты ыстық 42 градус.
Қазақстандық Алтай	Күндіз кей жерлерде жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-17 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Шығыстан, оңтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20, екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 17-22, кей жерлерде 12 градус жылы, күндіз қатты ыстық 32-37 градус, кей жерлерде 27 градус жылы.

2025 жылғы "06-08" шілдеге арналған
ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: күндіз жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 18-23 градус жылы.

Жетісу: күндіз жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 23-28 градус жылы.

Жамбыл: 06-07 шілде жауын-шашынсыз, 08 шілдеде күндіз жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 28-33 градус жылы.

Түркістан: жауын-шашынсыз. Ауа температурасы түнде 16-21 градус жылы, күндіз 06-07 шілдеде 35-40 градус қатты ыстық, 08 шілдеде 28-33 градус жылы.

Маңғыстау: 06 шілдеде жаңбыр (1-3 мм), 07 шілдеде түнде жаңбыр (1-5 мм), 08 шілдеде жауын-шашынсыз. Ауа температурасы 06-07 шілдеде түнде 20-25, күндіз 25-30 градус жылы, 08 шілдеде түнде 17-22, күндіз 28-33 градус жылы.

Абай: жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Ауа температурасы 06 шілдеде түнде 13-18, күндіз 21-26 градус жылы, 07-08 шілдеде түнде 14-19, күндіз 25-30 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: жаңбыр (1-14 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Ауа температурасы 06-07 шілдеде түнде 7-12, күндіз 14-19 градус жылы, 08 шілдеде түнде 9-14, күндіз 15-20 градус жылы.